

залишити без змін, то одержимо геометричну прогресію. Знайти задані числа.

Відповідь: 4; 8; 12; 16.

4.108. Знайти чотири числа, з яких перші три утворюють арифметичну прогресію, а останні три – геометричну, якщо сума крайніх чисел дорівнює 40, а сума середніх – дорівнює 20.

Відповідь: $-5; 5; 15; 45$.

4.108.* [1, § 30, приклад 5, с. 150] Дано чотири числа, з яких перші три є послідовними членами геометричної, а останні три – послідовними членами арифметичної прогресії. Сума крайніх чисел дорівнює 32, сума середніх – дорівнює 24. Знайти ці числа.

Відповідь: $(32; 16; 8; 0)$ чи $(2; 6; 18; 30)$.

4.109. Знайти чотири числа, з яких перші три утворюють арифметичну прогресію, а останні три – геометричну, якщо сума крайніх чисел дорівнює 22, а сума середніх – дорівнює 20.

Відповідь: 4; 8; 12; 18 або $35/2; 25/2; 15/2; 9/2$.

4.110. Знайти чотири цілих числа, з яких перші три утворюють геометричну прогресію, а останні три – арифметичну, якщо сума крайніх чисел дорівнює 14, а сума середніх – дорівнює 12.

Відповідь: 2; 4; 8; 12.

4.111. Знайти чотири цілих числа, з яких перші три утворюють геометричну прогресію, а останні три – арифметичну, якщо сума крайніх чисел дорівнює 21, а сума середніх – дорівнює 18.

Відповідь: 3; 6; 12; 18.

4.112. Три відмінних від нуля дійсні числа утворюють арифметичну прогресію, а квадрати цих чисел, узяті в тому ж порядку, утворюють геометричну прогресію. Знайти всі знаменники такої геометричної прогресії.

Відповідь: $1; 3 + 2\sqrt{2}; 3 - 2\sqrt{2}$.

§ 5. Геометрія

5.1. Планіметрія

Група А

У прямокутному трикутнику (задачі **5.1** – **5.8**):

5.1. довжини катетів рівні 2 і 6. Знайти довжину бісектриси прямого кута.

Відповідь: $3\sqrt{2}/2$.

5.2. катет і гіпотенуза рівні 3 і 5 см. Обчислити площу частин трикутника, на які він поділяється бісектрисою прямого кута.

Відповідь: $18/7$ і $24/7$ см².

5.3. з вершини прямого кута проведено медіану і висоту, відстань між основами яких 14 см. Знайти периметр трикутника, якщо зазначена висота дорівнює 48 см.

Відповідь: 240 см.

5.4. з вершини прямого кута проведено медіану і висоту, відстань між основами яких 7 см. Знайти радіус вписаного кола, якщо радіус описаного кола дорівнює 25 см.

Відповідь: 10 см.

5.5. довжини катетів рівні 12 і 5 см. Знайти відстань між центрами вписаного і описаного кіл.

Відповідь: $\sqrt{65}/2$ см.

5.6. з вершини прямого кута проведена висота, яка поділяє гіпотенузу на відрізки 18 і 32 см. Знайти периметр трикутника.

Відповідь: 120 см.

5.7. з вершини прямого кута проведено медіану і висоту. Висота поділяє гіпотенузу на відрізки, відношення яких дорівнює 9:16. Знайти площу трикутника, якщо вказана медіана дорівнює 25 см.

Відповідь: 600 см².

5.8. катети рівні 15 і 36 см. Знайти відстань між точками перетину бісектрис і медіан трикутника.

Відповідь: $\sqrt{37}$ см.

•

У ромбі (задачі **5.9** – **5.11**):

5.9. точка дотику вписаного кола ділить його сторону на відрізки 18 і 8 см, починаючи від вершини гострого кута. Обчислити площу ромба.

Відповідь: 624 см².

5.10. діагоналі рівні 30 і 40 см. Обчислити радіус вписаного в ромб кола.

Відповідь: 12 см.

5.11. висота дорівнює 12 см, а одна з діагоналей – 15 см. Обчислити площу ромба.

Відповідь: 150 см².

•

В рівнобедреному трикутнику (задачі **5.12** – **5.16**):

5.12. бічна сторона дорівнює 40 см, а основа – 48 см. Обчислити різницю між радіусами описаного та вписаного кола.

Відповідь: 13 см.

5.13. бічна сторона ділиться точкою дотику вписаного кола на відрізки 9 і 8 см, починаючи від вершини трикутника. Обчислити довжину медіани, проведеної до бічної сторони трикутника.

Відповідь: $3\sqrt{89}/2$ см.

5.14. бічна сторона дорівнює 5 см, а основа – 8 см. Знайти діаметр півкола, вписаного в трикутник так, що цей діаметр лежить на основі трикутника.

Відповідь: 4, 8 см.

5.15. основа дорівнює 66 см, а бісектриса кута при основі ділить бічну сторону у відношенні 5:6, починаючи від вершини трикутника. Обчислити площі частин трикутника, на які його розділяє вказана бісектриса.

Відповідь: 660 і 792 см².

5.16. b – бічна сторона і β – кут при основі. Знайти відстань від центра вписаного кола до центра описаного кола.

Відповідь: $\frac{b |\cos \frac{3\beta}{4}|}{8 \sin \frac{\beta}{4} \cos^3 \frac{\beta}{2}}$.

•

5.17. Сторона AC трикутника ABC дорівнює 29 см, а сторона BC ділиться точкою дотику вписаного кола на відрізки 24 і 1 см, починаючи від вершини C. Обчислити площу трикутника.

Відповідь: 60 см².

5.18. Сторона AB трикутника ABC дорівнює 28 см, а сторона BC ділиться точкою дотику вписаного кола на відрізки 12 і 14 см, починаючи від вершини B. Обчислити радіуси вписаного та описаного кіл.

Відповідь: 8 і 16,25 см.

5.19. Знайти площу трикутника, якщо задано кут α , протилежна йому сторона a та радіус вписаного кола r .

Відповідь: $S = r(a + r \operatorname{ctg}(\alpha/2))$.

5.20. Дві медіани трикутника взаємно перпендикулярні і рівні відповідно 9 і 12 см. Знайти сторони і площу трикутника.

Відповідь: $2\sqrt{73}$, $4\sqrt{13}$ і 10 см; 72 см².

5.21. У прямокутній трапеції основи рівні 25 і 32 см, а більша діагональ є бісектрисою гострого кута. Обчислити площу трапеції.

Відповідь: 684 см².

5.22. Основи трапеції рівні 28 і 11 см, а бічні сторони – 25 і 26 см. Обчислити висоту трапеції.

Відповідь: 24 см.

5.23. Основи трапеції рівні 90 і 10 см, а діагоналі – 35 і 75 см. Обчислити площу трапеції.

Відповідь: 1050 см².

5.24. Знайти площу трапеції, якщо її висота h , а бічні сторони видно з центра описаного кола під кутом 60° .

Відповідь: $\sqrt{3}h^2$.

•

У прямокутному трикутнику (задачі **5.25 – 5.43**):

5.25. бісектриса прямого кута ділить гіпотенузу на відрізки 15 і 20 см. Обчислити периметр трикутника.

Відповідь: 84 см.

5.26. бісектриса прямого кута ділить гіпотенузу на відрізки 4 і 5 см. Обчислити площу трикутника.

Відповідь: $810/41$ см².

5.27. бісектриса гострого кута ділить катет на відрізки 15 і 12 см. Обчислити радіус описаного навколо трикутника кола.

Відповідь: 22,5 см.

5.28. бісектриса гострого кута ділить катет на відрізки 10 і 26 см. Обчислити радіус вписаного в трикутник кола.

Відповідь: 6 см.

5.29. точка дотику вписаного кола ділить гіпотенузу на відрізки 5 і 12 см. Знайти площу трикутника.

Відповідь: 60 см².

5.30. точка дотику вписаного кола ділить гіпотенузу у відношенні 2:3. Знайти сторони трикутника, якщо центр вписаного кола віддалений від вершини прямого кута на $\sqrt{8}$ см.

Відповідь: 6, 8 і 10 см.

5.31. довжина описаного кола дорівнює 50π см. Обчислити площу трикутника, якщо катети відносяться як 4:3.

Відповідь: 600 см².

5.32. катети відносяться як 8:15. Обчислити периметр трикутника, якщо площа описаного круга дорівнює 289π см².

Відповідь: 80 см.

5.33. катет і гіпотенуза відносяться як 8:17. Обчислити площу описаного навколо трикутника круга, якщо довжина вписаного в нього кола дорівнює 12π см.

Відповідь: 289π см².

5.34. катети відносяться як 5:12. Обчислити периметр трикутника, якщо різниця між радіусами описаного та вписаного кола дорівнює 9 см.

Відповідь: 60 см.

5.35. катети відносяться як 20:21. Обчислити площу трикутника, якщо різниця між радіусами описаного та вписаного кола дорівнює 17 см.

Відповідь: 840 см².

5.36. висота, проведена на гіпотенузу, ділить її у відношенні 9:16. Знайти цю висоту, якщо більший катет трикутника дорівнює 60 см.

Відповідь: 36 см.

5.37. висота, проведена на гіпотенузу, ділить її у відношенні 9:16. Знайти радіус вписаного в трикутник кола, якщо периметр трикутника – 180 см.

Відповідь: 15 см.

5.38. бісектриса прямого кута ділить гіпотенузу у відношенні 4:3. Обчислити площу трикутника, якщо радіус вписаного кола дорівнює 5 см.

Відповідь: 150 см^2 .

5.39. центр півкола, вписаного в нього так, що його діаметр лежить на гіпотенузі, ділить гіпотенузу на відрізки 30 і 40 см. Знайти довжину дуги півкола, що знаходиться між точками його дотику з катетами.

Відповідь: 12π см.

5.40. P – периметр, α – один з гострих кутів. Знайти площу трикутника і радіуси описаного та вписаного кіл.

$$\text{Відповідь: } S = \frac{P^2 \sin 2\alpha}{4(1 + \cos \alpha + \sin \alpha)^2}, \quad R = \frac{P}{2(1 + \cos \alpha + \sin \alpha)},$$

$$r = \frac{P(\cos \alpha + \sin \alpha - 1)}{2(\cos \alpha + \sin \alpha + 1)}.$$

5.41. S – площа, α – один з гострих кутів. Знайти периметр трикутника і радіуси описаного та вписаного кіл.

$$\text{Відповідь: } P = 2\sqrt{\frac{S}{\sin 2\alpha}}(\cos \alpha + \sin \alpha + 1), \quad R = \sqrt{\frac{S}{\sin 2\alpha}},$$

$$r = \sqrt{\frac{S}{\sin 2\alpha}}(\cos \alpha + \sin \alpha - 1).$$

5.42. r – радіус вписаного кола, α – один з гострих кутів. Знайти периметр і площу трикутника, а також радіус описаного кола.

$$\text{Відповідь: } P = \frac{2r(\cos \alpha + \sin \alpha + 1)}{\cos \alpha + \sin \alpha - 1}, \quad S = \frac{r^2 \sin 2\alpha}{(\cos \alpha + \sin \alpha - 1)^2},$$

$$R = \frac{r}{\cos \alpha + \sin \alpha - 1}.$$

5.43. S – площа, α – один з гострих кутів. Знайти відстань від точки перетину медіан трикутника до гіпотенузи.

Відповідь: $\sqrt{S \sin 2\alpha}/3$.

•

У ромбі (задачі **5.44** – **5.48**):

5.44. діагоналі відносяться як 3:4, а площа дорівнює 600 см^2 . Обчислити периметр ромба.

Відповідь: 100 см.

5.45. діагоналі відносяться як 3:4, а периметр дорівнює 100 см. Обчислити площу ромба.

Відповідь: 600 см^2 .

5.46. довжина вписаного кола 72π см. Обчислити площу ромба, якщо його сторона точкою дотику ділиться у відношенні 4:9.

Відповідь: 5616 см^2 .

5.47. довжина вписаного кола 48π см. Обчислити площу ромба, якщо його діагоналі відносяться як 3:4.

Відповідь: 2400 см^2 .

5.48. різниця діагоналей дорівнює 20 см, а периметр дорівнює 200 см. Знайти довжину вписаного в ромб кола.

Відповідь: 48π см.

•

В рівнобедреному трикутнику (задачі **5.49** – **5.61**):

5.49. бісектриса, проведена до основи, дорівнює 32 см. Обчислити периметр трикутника, якщо довжина описаного кола дорівнює 50π см.

Відповідь: 128 см.

5.50. довжина описаного кола дорівнює 50π см. Обчислити площу трикутника, якщо центр цього кола ділить висоту у відношенні 5:3, починаючи від вершини трикутника.

Відповідь: 800 см^2 .

5.51. довжина описаного кола дорівнює 20π см. Обчислити периметр трикутника, якщо його основа дорівнює 12 см.

Відповідь: $12(\sqrt{10} + 1)$ або $4(\sqrt{10} + 3)$ см.

5.52. бічна сторона ділиться точкою дотику вписаного кола у відношенні 2:3, починаючи від вершини трикутника. Знайти довжину вписаного кола, якщо площа трикутника дорівнює 48 см^2 .

Відповідь: 6π см.

5.53. бічна сторона ділиться точкою дотику вписаного кола у відношенні 8:9, починаючи від вершини основи. Обчислити площу трикутника, якщо довжина вписаного кола дорівнює 48π см.

Відповідь: 3000 см^2 .

5.53.* [1, § 31, приклад 7, с. 160] В рівнобедреному трикутнику бісектриса кута при основі ділить висоту, проведену на основу, у відношенні 5 : 13. Середина основи віддалена від бічної сторони на відстань $30/13$ см. Знайти радіус кола, описаного навколо трикутника.

Відповідь: $R = 169/48$ см.

5.54. основа дорівнює 60 см, а висота, проведена до бічної сторони, ділить її у відношенні 7:18, починаючи від вершини трикутника. Обчислити площі частин трикутника, на які розділяє його ця висота.

Відповідь: 336 і 864 см^2 .

5.55. висота, проведена до основи, дорівнює 96 см. Обчислити периметр трикутника, якщо довжина вписаного кола дорівнює 42π см.

Відповідь: 256 см.

5.56. P – периметр і β – кут при основі. Знайти площу трикутника, а також радіуси вписаного й описаного кіл.

$$\text{Відповідь: } S = \frac{P^2 \sin 2\beta}{32 \cos^4 \frac{\beta}{2}}, \quad r = \frac{P \cos \beta \sin \frac{\beta}{2}}{4 \cos^3 \frac{\beta}{2}}, \quad R = \frac{P}{8 \sin \beta \cos^2 \frac{\beta}{2}}.$$

5.57. r – радіус вписаного кола і β – кут при основі. Знайти периметр і площу трикутника, а також радіус описаного кола.

$$\text{Відповідь: } P = \frac{4r \cos^3 \frac{\beta}{2}}{\cos \beta \sin \frac{\beta}{2}}, \quad S = \frac{r^2 \operatorname{tg} \beta}{\operatorname{tg}^2 \frac{\beta}{2}}, \quad R = \frac{r}{\sin 2\beta \operatorname{tg} \frac{\beta}{2}}.$$

5.58. кут при основі β . Висота, проведена до основи, більша радіуса вписаного кола на m . Знайти радіус описаного кола.

$$\text{Відповідь: } R = \frac{m}{4 \sin^2 \frac{\beta}{2}}.$$

5.59. S – площа, а протилежний основі кут між медіанами, проведеними до бічних сторін, дорівнює α . Знайти основу трикутника.

$$\text{Відповідь: } 2\sqrt{3S \operatorname{tg} \frac{\alpha}{2}}/3.$$

5.60. сума двох висот, проведених відповідно до основи і бічної сторони, дорівнює m , а кут при вершині дорівнює α . Знайти радіус описаного навколо трикутника кола.

$$\text{Відповідь: } R = \frac{m}{2 \cos \frac{\alpha}{2} (\cos \frac{\alpha}{2} + \sin \alpha)}.$$

5.60.* [1, § 31, приклад 6, с. 159] В рівнобедреному трикутнику сума медіани і бісектриси, що проведені до бічної сторони, дорівнює m , а кут при основі трикутника дорівнює β . Знайти радіуси кіл, вписаного в трикутник і описаного навколо нього.

$$\text{Відповідь: } r = \frac{2m(1 + 2 \cos \beta) \cos \beta \operatorname{tg} (\beta/2)}{(1 + 2 \cos \beta) \sqrt{8 \cos^2 \beta + 1} + 8 \cos \beta \cos(\beta/2)};$$

$$R = \frac{m(1 + 2 \cos \beta)}{\sin \beta \left((1 + 2 \cos \beta) \sqrt{8 \cos^2 \beta + 1} + 8 \cos \beta \cos(\beta/2) \right)}.$$

5.61. S – площа, а кут між висотою, проведеною до бічної сторони, і основою дорівнює α . Знайти радіус кола, вписаного в трикутник.

$$\text{Відповідь: } r = \sqrt{S \operatorname{tg} \alpha \operatorname{tg} \left(\frac{\pi}{4} - \frac{\alpha}{2} \right)}.$$

•

5.62. Різниця двох сторін трикутника, що утворюють кут 60° , дорівнює 25 см. Третя сторона трикутника – 35 см. Знайти площу трикутника.

$$\text{Відповідь: } 150\sqrt{3} \text{ см}^2.$$

5.63. Сторони трикутника відносяться як 6:7:11. Обчислити периметр трикутника, якщо довжина медіани, проведеної до більшої сторони, дорівнює 7 см.

$$\text{Відповідь: } 48 \text{ см.}$$

5.64. У трикутнику, периметр якого 84 см, одна із сторін ділиться точкою дотику вписаного кола на відрізки 12 і 14 см. Обчислити радіус вписаного кола.

Відповідь: 8 см.

5.65. У трикутнику, периметр якого 60 см, одна із сторін ділиться точкою дотику вписаного кола на відрізки 5 і 24 см. Обчислити радіус кола, описаного навколо трикутника.

Відповідь: 145/8 см.

5.66. Радіус вписаного в трикутник кола дорівнює 2 см, а точка його дотику ділить одну із сторін трикутника на відрізки 4 і 6 см. Обчислити площу трикутника.

Відповідь: 24 см².

•

5.67. Точка перетину хорд кола ділить одну з них у відношенні 1:3, а другу – на відрізки 9 і 12 см. Обчислити довжину першої хорди.

Відповідь: 24 см.

5.68. Дотична і січна до кола, проведені з однієї точки, відповідно рівні 4 і 8 см. Обчислити відстань від цієї точки до центра кола, якщо центр кола віддалений від січної на 8 см.

Відповідь: $\sqrt{89}$ см.

5.69. В сегмент круга радіуса R вписано прямокутник, сторони якого відносяться як 1:2. Знайти його сторони, якщо дуга сегмента α , $\alpha < \pi$.

Відповідь: $\frac{1}{2}R\left(\sqrt{1+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-\cos\frac{\alpha}{2}\right)$, $R\left(\sqrt{1+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-\cos\frac{\alpha}{2}\right)$ або $\frac{2}{17}R\left(\sqrt{16+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-4\cos\frac{\alpha}{2}\right)$, $\frac{4}{17}R\left(\sqrt{16+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-4\cos\frac{\alpha}{2}\right)$.

5.69.* [1, § 31, приклад 5, с. 158] В сегмент круга радіуса R вписано квадрат. Визначити сторону квадрата, якщо дуга сегмента α , $\alpha < \pi$.

Відповідь: $\frac{2R}{5}\left(\sqrt{4+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-2\cos\frac{\alpha}{2}\right)$.

5.70. Задано сегмент круга радіуса R , дуга сегмента α , $\alpha < \pi$. В сегмент вписано рівносторонній трикутник так, що вісь симетрії сегмента є віссю симетрії трикутника. Знайти його сторони.

Відповідь: $\frac{4\sqrt{3}}{3}R\sin^2\frac{\alpha}{4}$ або $\frac{1}{2}R\left(\sqrt{3+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-\sqrt{3}\cos\frac{\alpha}{2}\right)$.

5.71. Задано сегмент круга радіуса R , дуга сегмента α , $\alpha < \pi$. В сегмент вписано рівнобедрений трикутник з кутом β при основі так, що вісь симетрії сегмента є віссю симетрії трикутника. Знайти його сторони.

Відповідь: $\frac{4R\sin^2\frac{\alpha}{4}}{\operatorname{tg}\beta}$, $\frac{2R\sin^2\frac{\alpha}{4}}{\sin\beta}$ чи $2R\cos^2\beta\left(\sqrt{\operatorname{tg}^2\beta+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-\cos\frac{\alpha}{2}\operatorname{tg}\beta\right)$,
 $R\cos\beta\left(\sqrt{\operatorname{tg}^2\beta+\sin^2\frac{\alpha}{2}}-\cos\frac{\alpha}{2}\operatorname{tg}\beta\right)$.

5.72. Задано сегмент круга радіуса R , дуга сегмента $\alpha, \alpha < \pi$. Вписане в сегмент коло дотикається осі симетрії сегмента. Знайти радіус цього кола.
Відповідь: $4R \cos \frac{\alpha}{4} \sin^2 \frac{\alpha}{8}$.

5.73. Задано сектор круга радіуса R з центральним кутом $\alpha, \alpha < \pi/2$. В сектор вписано квадрат так, що вісь симетрії сектора є його віссю симетрії. Знайти сторону квадрата.

Відповідь: $\frac{2R}{\sqrt{5 + 4\text{ctg} \frac{\alpha}{2} + \text{ctg}^2 \frac{\alpha}{2}}}$.

5.74. Задано сектор круга радіуса R з центральним кутом $\alpha, \alpha < \pi/2$. В сектор вписано квадрат так, що дві його вершини лежать на одній із сторін центрального кута сектора. Знайти сторону квадрата.

Відповідь: $\frac{R}{\sqrt{2 + 2\text{ctg} \alpha + \text{ctg}^2 \alpha}}$.

5.75. Задано сектор круга радіуса R з центральним кутом $\alpha, \alpha < \pi/2$. В сектор вписано прямокутник так, що вісь симетрії сектора є віссю симетрії прямокутника. Знайти його сторони, якщо вони відносяться як 1:2.

Відповідь: $\frac{R}{2R} \sqrt{2 + 2\text{ctg} \frac{\alpha}{2} + \text{ctg}^2 \frac{\alpha}{2}}, \frac{2R}{4R} \sqrt{2 + 2\text{ctg} \frac{\alpha}{2} + \text{ctg}^2 \frac{\alpha}{2}}$ або

$\frac{\sqrt{17 + 8\text{ctg} \frac{\alpha}{2} + \text{ctg}^2 \frac{\alpha}{2}}}{2R}, \frac{\sqrt{17 + 8\text{ctg} \frac{\alpha}{2} + \text{ctg}^2 \frac{\alpha}{2}}}{4R}$.

5.76. Задано сектор круга радіуса R з центральним кутом $\alpha, \alpha < \pi/2$. Знайти радіус вписаного в сектор круга.

Відповідь: $\frac{R \sin \frac{\alpha}{2}}{1 + \sin \frac{\alpha}{2}}$.

5.77. В сегмент круга з дугою $\alpha, \alpha < \pi$ і висотою h вписано квадрат. Знайти його сторону.

Відповідь: $\frac{h}{5 \sin^2 \frac{\alpha}{4}} \left(\sqrt{4 + \sin^2 \frac{\alpha}{2}} - 2 \cos \frac{\alpha}{2} \right)$.

5.78. Два кола з центрами O_1, O_2 і радіусами R_1, R_2 , відповідно, мають зовнішній дотик. Знайти радіус кола з центром O_3 , що ззовні дотикається кожного з перших двох кіл так, що $\angle O_1 O_3 O_2 = 90^\circ$.

Відповідь: $\frac{1}{2} \left(\sqrt{(R_1 + R_2)^2 + 4R_1 R_2} - (R_1 + R_2) \right)$.

5.79. Два кола радіуса R з центрами O_1 і O_2 , перетинаючись, ділять відрізок $O_1 O_2$ на три рівні частини. Знайти радіус кола, що дотикається зсередини обох даних кіл і відрізка $O_1 O_2$.

Відповідь: $\frac{7}{32} R$.

•

У прямокутнику (задачі **5.80** – **5.82**):

5.80. бісектриса кута ділить діагональ на відрізки 15 і 20 см. Обчислити відрізки, на які ця бісектриса ділить сторону прямокутника.

Відповідь: 21 і 7 см.

5.81. перпендикуляр, проведений з вершини на діагональ, дорівнює 12 см. Знайти периметр прямокутника, якщо різниця його сторін дорівнює 5 см. Відповідь: 70 см.

5.82. відношення сторін $m : n$, а площа описаного круга дорівнює Q . Знайти площу прямокутника.

Відповідь: $\frac{4mn}{\pi(m^2 + n^2)}$.

•

У паралелограмі (задачі **5.83** – **5.84**):

5.83. велика діагональ дорівнює $20\sqrt{7}$, гострий кут дорівнює 60° , а діагональ ділить тупий кут у відношенні 3:1. Знайти меншу діагональ. Відповідь: $20\sqrt{3}$ см.

5.84. периметр дорівнює 192 см, а перпендикуляр, проведений з вершини гострого кута на діагональ, ділить цю діагональ на відрізки 36 і 12 см. Обчислити діагоналі паралелограма.

Відповідь: 48 і 84 см.

•

В рівнобічній трапеції (задачі **5.85** – **5.93**):

5.85. основи і бічна сторона відносяться як 14:8:5, а висота трапеції дорівнює 24 см. Обчислити площу трапеції.

Відповідь: 1584 см^2 .

5.86. різниця основ дорівнює 20 см, а периметр дорівнює 65 см. Обчислити площу трапеції, якщо бічна сторона і висота відносяться як 5:3.

Відповідь: 150 см^2 .

5.87. різниця основ дорівнює 16 см, а діагональ – $6\sqrt{10}$ см. Обчислити площу трапеції, якщо бічна сторона і висота відносяться як 5:3.

Відповідь: 108 см^2 .

5.88. основи рівні 38 і 22 см. Обчислити площу трапеції, якщо її діагональ відноситься до висоти як 5:4.

Відповідь: 1200 см^2 .

5.89. периметр дорівнює 220 см, тупий кут – 120° , а діагональ ділить середню лінію у відношенні 5:9. Знайти бічну сторону трапеції.

Відповідь: 40 см.

5.90. діагональ є бісектрисою гострого кута і ділить висоту, проведену з вершини тупого кута, на відрізки 75 і 21 см, починаючи від цієї вершини. Обчислити периметр трапеції.

Відповідь: 456 см.

5.91. діагональ є бісектрисою гострого кута і ділиться висотою, проведену з вершини тупого кута, на відрізки 35 і 125 см, починаючи від вершини

гострого кута трапеції. Обчислити периметр трапеції.

Відповідь: 456 см.

5.92. площа дорівнює S , а кут між діагоналями, протилежний бічній стороні, дорівнює α . Знайти висоту трапеції.

Відповідь: $\sqrt{S \operatorname{tg}(\alpha/2)}$.

5.93. перпендикуляр, проведений із середини більшої основи на бічну сторону ділить її навпіл, тупий кут трапеції дорівнює α , площа дорівнює S . Знайти висоту трапеції.

Відповідь: $-\sqrt{\frac{-2S}{\sin 2\alpha}} \cos \alpha$.

•

У прямокутній трапеції (задачі **5.94** – **5.96**):

5.94. велика діагональ є бісектрисою гострого кута і ділить іншу діагональ у відношенні 13:18, починаючи від вершини тупого кута. Обчислити площу трапеції, якщо її висота дорівнює 36 см.

Відповідь: 1674 см².

5.95. менша діагональ є бісектрисою тупого кута і ділить іншу діагональ у відношенні 13:8. Обчислити площу трапеції, якщо її висота дорівнює 36 см.

Відповідь: 1134 см².

5.96. площа дорівнює S , а гострий кут дорівнює α . Знайти висоту трапеції, якщо її менша діагональ дорівнює більшій основі трапеції.

Відповідь: $\sqrt{2S \operatorname{ctg} \alpha}$.

•

5.97. Знайти площу трапеції, основи якої $a, b (a > b)$, а гострі кути між більшою основою і бічними сторонами α і β .

Відповідь: $\frac{1}{2}(a^2 - b^2) \frac{\sin \alpha \sin \beta}{\sin(\alpha + \beta)}$.

•

У прямокутному трикутнику (задачі **5.98** – **5.102**):

5.98. периметр дорівнює 112 см, а медіана, проведена до гіпотенузи, дорівнює 25 см. Обчислити площу трикутника.

Відповідь: 336 см².

5.98.* [1, § 31, приклад 8, с. 161] У прямокутному трикутнику медіана, проведена на гіпотенузу, дорівнює 5, а радіус вписаного кола дорівнює 2. Знайти катети і гострі кути трикутника.

Відповідь: катети трикутника рівні 6 і 8; гострі кути трикутника – $\alpha = \operatorname{arctg} \frac{3}{4} = \frac{\pi}{4} - \operatorname{arccos} \frac{7}{5\sqrt{2}}$ і $\beta = \frac{\pi}{2} - \operatorname{arctg} \frac{3}{4} = \frac{\pi}{4} + \operatorname{arccos} \frac{7}{5\sqrt{2}}$.

5.99. медіани, проведені до катетів, відповідно рівні $\sqrt{52}$ і $\sqrt{73}$ см. Знайти периметр трикутника.

Відповідь: 24 см.

5.100. радіуси вписаного та описаного кіл відповідно рівні 4 і 13 см. Знайти катети.

Відповідь: 10 і 24 см.

5.101. периметр дорівнює 24 см, а його площа – 24 см². Знайти катети.

Відповідь: 6 і 8 см.

5.102. S – площа і R – радіус описаного кола. Знайти катети.

Відповідь: $\sqrt{2R^2 - 2\sqrt{R^4 - S^2}}$, $\sqrt{2R^2 + 2\sqrt{R^4 - S^2}}$ при $R^2 > S$.

•

5.103. Знайти діагоналі ромба, якщо його площа дорівнює 600 см², а довжина вписаного кола – 48π см.

Відповідь: 30 і 40 см.

•

У рівнобедреному трикутнику (задачі **5.104** – **5.110**):

5.104. периметр дорівнює 256 см, а медіана, проведена до основи, дорівнює 96 см. Обчислити діаметр вписаного кола.

Відповідь: 42 см.

5.105. висота, проведена до основи, дорівнює 20 см, а висота, проведена до бічної сторони, – 24 см. Обчислити периметр трикутника.

Відповідь: 80 см.

5.106. медіана, проведена до основи, дорівнює 16 см, а медіана, проведена до бічної сторони, – $2\sqrt{97}$ см. Обчислити периметр трикутника.

Відповідь: 64 см.

5.107. b – бічна сторона і S – площа. Знайти сторону основи.

Відповідь: $a = \sqrt{2b^2 \pm 2\sqrt{b^4 - 4S^2}}$ при $b^2 > 2S$.

5.108. a – сторона основи і R – радіус описаного кола. Знайти площу трикутника.

Відповідь: $S = \frac{a}{4} (2R \pm \sqrt{4R^2 - a^2})$ при $a \leq 2R$.

5.109. a – сторона основи і r – радіус вписаного кола. Знайти бічну сторону, периметр і площу трикутника.

Відповідь: $b = \frac{a(a^2 + 4r^2)}{2(a^2 - 4r^2)}$, $P = \frac{2a^3}{a^2 - 4r^2}$, $S = \frac{ra^3}{a^2 - 4r^2}$ при $a > 2r$.

5.110. h – висота, проведена на основу і r – радіус вписаного кола. Знайти сторону трикутника.

Відповідь: $a = \frac{2hr}{\sqrt{h^2 - 2hr}}$, $b = \frac{h(h - r)}{\sqrt{h^2 - 2hr}}$ при $h > 2r$.

•

5.111. Бісектриса прямого кута прямокутного трикутника ділить гіпотенузу у відношенні 7:9. У якому відношенні ділить гіпотенузу висота?

Відповідь: 49:81.

5.112. У прямокутному трикутнику висота, проведена до гіпотенузи, ділить її у відношенні $m : n$. У якому відношенні ділить гіпотенузу бісектриса прямого кута?

Відповідь: $\sqrt{m} : \sqrt{n}$.

5.113. Діагоналі ромба відносяться як 3:4. В скільки разів площа ромба більша площі вписаного в нього круга?

Відповідь: $25/6\pi$.

5.114. У ромб з гострим кутом $\pi/6$ вписано коло, а в коло – квадрат. Знайти відношення площі ромба до площі квадрата.

Відповідь: 4.

5.115. Через вершину кута α при основі рівнобедреного трикутника проведено пряму, що перетинає протилежну бічну сторону і утворює з основою кут β . У якому відношенні ця пряма ділить площу трикутника?

Відповідь: $(\operatorname{tg} \alpha \operatorname{ctg} \beta - 1)/2$.

5.116. Навколо трикутника, кути якого рівні α і β , описано коло. Знайти відношення площі круга, обмеженого цим колом, до площі трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{2 \sin \alpha \sin \beta \sin(\alpha + \beta)}$.

5.117. Знайти відношення площі квадрата, вписаного в сегмент круга з дугою 180° , до площі квадрата, вписаного в сегмент круга того ж радіуса, але з дугою 90° .

Відповідь: 10.

5.117.* [1, § 31, приклад 9, с. 163] В сегмент круга вписано квадрат. Знайти відношення площі квадрата до площі сегмента, якщо дуга сегмента α , $\alpha < \pi$.

Відповідь: $\frac{8 \left(\sqrt{4 + \sin^2 \frac{\alpha}{2}} - 2 \cos \frac{\alpha}{2} \right)^2}{25(\alpha - \sin \alpha)}$.

5.118. В сектор круга з центральним кутом α , $\alpha < \pi$, вписано круг. Знайти відношення площі вписаного круга до площі сектора.

Відповідь: $\frac{2\pi \sin^2 \frac{\alpha}{2}}{\alpha \left(1 + \sin \frac{\alpha}{2}\right)^2}$.

5.119. Дано два кола, що перетинаються, однакового радіуса з центрами O_1 і O_2 , при цьому O_1O_2 відноситься до радіуса кіл як 8:5. Знайти відношення довжини кола, що дотикається зсередини обох заданих кіл і відрізка O_1O_2 , до довжини одного із заданих кіл.

Відповідь: 0,18.

5.120. Спільна дотична двох кіл, що мають зовнішній дотик, утворює з лінією центрів цих кіл кут α . Знайти відношення радіусів цих кіл.

Відповідь: $\operatorname{tg}^2(\alpha/2)$.

•

В прямокутному трикутнику (задачі **5.121** – **5.123**):

5.121. S – площа і R – радіус описаного кола. Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{1}{2} \arcsin \frac{S}{R^2}$, $\frac{\pi}{2} - \frac{1}{2} \arcsin \frac{S}{R^2}$ при $S < R^2$.

5.122. c – гіпотенуза і r – радіус вписаного кола. Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{4} + \arccos \frac{2r+c}{\sqrt{2}c}$, $\frac{\pi}{4} - \arccos \frac{2r+c}{\sqrt{2}c}$ при $r \leq c(\sqrt{2}-1)/2$.

5.122.* [1, § 31, приклад 10, с. 164] Знайти гострі кути прямокутного трикутника, якщо відношення площі цього трикутника до площі вписаного круга дорівнює $6/\pi$.

Відповідь: гострі кути трикутника – $\alpha = \frac{\pi}{4} - \arccos \frac{7}{5\sqrt{2}}$ і $\beta = \frac{\pi}{4} + \arccos \frac{7}{5\sqrt{2}}$.

5.123. відношення радіуса описаного кола до радіуса вписаного кола дорівнює 2,5. Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{4} + \arccos 0,7\sqrt{2}$, $\frac{\pi}{4} - \arccos 0,7\sqrt{2}$.

•

В рівнобедреному трикутнику (задачі **5.124** – **5.132**):

5.124. відношення радіуса описаного кола до радіуса вписаного кола дорівнює 4. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\beta = \arccos \left(\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{2}}{4} \right)$, $\alpha = \pi - 2 \arccos \left(\frac{1}{2} + \frac{\sqrt{2}}{4} \right)$ або

$\beta = \arccos \left(\frac{1}{2} - \frac{\sqrt{2}}{4} \right)$, $\alpha = \pi - 2 \arccos \left(\frac{1}{2} - \frac{\sqrt{2}}{4} \right)$.

5.125. h – висота, проведена до основи і r – радіус вписаного кола. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\beta = \arccos \frac{r}{h-r}$, $\alpha = \pi - 2 \arccos \frac{r}{h-r}$ при $h > 2r$.

5.126. h – висота, проведена до основи і R – радіус описаного кола. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\beta = \arcsin \sqrt{\frac{h}{2R}}$, $\alpha = \pi - 2 \arcsin \sqrt{\frac{h}{2R}}$ при $h < 2R$.

5.127. точка перетину висот лежить на вписаному в трикутник колі. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\beta = \arccos \frac{2}{3}$, $\alpha = \frac{\pi}{2} - \arccos \frac{2}{3}$.

5.128. тангенс кута при основі трикутника дорівнює $3/4$. Знайти тангенс кута між медіаною і бісектрисою, проведеними до бічної сторони.

Відповідь: $1/13$.

5.129. медіана, проведена до бічної сторони, складає з основою кут, синус якого дорівнює $3/5$. Знайти синус кута при вершині трикутника.

Відповідь: $72/97$.

5.130. точка перетину висот ділить навпіл висоту, проведену до основи. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\alpha = \arccos \frac{1}{3}$, $\beta = \arccos \frac{1}{\sqrt{3}}$.

5.131. висота, проведена до основи, в два рази менша бісектриси кута при основі. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\pi/5$; $\pi/5$; $3\pi/5$.

5.132.* [1, § 33, приклад 11, с. 193] В рівнобедреному трикутнику довжина основи дорівнює 4, а кут між медіаною і висотою, проведеними до бічної сторони, дорівнює 45° . Знайти площу трикутника.

Відповідь: $S = 4(\sqrt{7} \pm 2)$ кв. од.

5.132. тангенс кута між медіаною і висотою, проведеними до бічної сторони, дорівнює $1/2$. Знайти синус кута при вершині трикутника.

Відповідь: $\sin \alpha = 1$ або $\sin \alpha = 3/5$.

•

В рівнобічну трапецію вписано коло (задачі **5.133 – 5.140**), при цьому:

5.133. основи трапеції a і b . Знайти радіус вписаного кола.

Відповідь: $r = \sqrt{ab}/2$.

5.134. бічна сторона трапеції дорівнює 17 см, а діаметр вписаного кола – 15 см. Знайти основи трапеції.

Відповідь: 9 і 25 см.

5.135. площа трапеції дорівнює 200 см^2 , а її висота в два рази менша бічної сторони. Обчислити радіус вписаного кола.

Відповідь: 5 см.

5.136. менша основа трапеції в два рази менша висоти, а радіус вписаного кола дорівнює 2 см. Обчислити площу трапеції.

Відповідь: 20 см^2 .

5.137. площа трапеції дорівнює $32\sqrt{3} \text{ см}^2$, а гострий кут при основі дорівнює $\pi/3$. Обчислити бічну сторону трапеції.

Відповідь: 8 см.

5.138. радіус кола дорівнює 5 см, а відстань між точками дотику бічних сторін трапеції з колом дорівнює 8 см. Знайти площу трапеції.

Відповідь: 125 см^2 .

5.139. більша основа трапеції дорівнює a , а гострий кут дорівнює α . Знайти периметр трапеції.

Відповідь: $P = \frac{2a}{\cos^2 \frac{\alpha}{2}}$.

5.140. площа трапеції S , а гострий кут α . Знайти основи трапеції.

Відповідь: $\sqrt{2S \operatorname{ctg} \frac{\alpha}{2} \sin \frac{\alpha}{2}}$, $\sqrt{2S \operatorname{ctg} \frac{\alpha}{2} \cos \frac{\alpha}{2}}$.

•

У прямокутну трапецію вписано коло (задачі **5.141** – **5.143**), при цьому:

5.141. довжина кола 24π см, а менша основа трапеції – 21 см. Знайти площу трапеції.

Відповідь: 588 см^2 .

5.141.* [1, § 31, приклад 12, с. 166] У прямокутну трапецію вписано коло. Знайти його радіус, якщо основи трапеції a і b .

Відповідь: $r = \frac{ab}{a+b}$.

5.142. площа вписаного кола дорівнює $144\pi \text{ см}^2$, а більша основа трапеції – 28 см. Знайти периметр трапеції.

Відповідь: 98 см.

5.143. центр вписаного кола віддалений від кінців бічної сторони на 100 і 75 см. Обчислити площу трапеції.

Відповідь: 14700 см^2 .

•

5.144. Центр вписаного в трапецію кола віддалений від кінців меншої основи на 65 і 75 см. Обчислити площу трапеції, якщо довжина меншої основи дорівнює 70 см.

Відповідь: 17640 см^2 .

5.145. Центр вписаного в трапецію кола віддалений від кінців більшої основи на 156 і 100 см, а від кінців бічної сторони – на 100 і 75 см. Обчислити периметр трапеції.

Відповідь: 588 см.

5.146. Точка дотику вписаного в трапецію кола ділить бічну сторону на відрізки 4 і 9 см. Знайти периметр трапеції, якщо її менша основа дорівнює 7 см.

Відповідь: 56 см.

5.147. Точка дотику вписаного в трапецію кола ділить бічну сторону на відрізки 8 і 18 см. Знайти основи трапеції, якщо її периметр дорівнює 112 см.

Відповідь: 42 і 14 см або 24 і 32 см.

5.148. Навколо кола описано трапецію, бічні сторони якої утворюють з більшою основою гострі кути α і β . Визначити радіус кола, якщо площа трапеції дорівнює S .

Відповідь: $r = \frac{1}{2} \sqrt{\frac{2S \sin \alpha \sin \beta}{\sin \alpha + \sin \beta}}$.

•

Навколо трапеції описано коло (задачі 5.149 – 5.155), при цьому:

5.149. основи трапеції рівні 21 і 9 см, а діагональ – 17 см. Знайти радіус описаного кола.

Відповідь: $85/8$ см.

5.149.* [1, § 31, приклад 11, с. 165] Основи рівнобічної трапеції a і b , а гострий кут трапеції дорівнює α . Знайти радіус кола, описаного навколо трапеції.

Відповідь: $R = \frac{1}{2 \sin 2\alpha} \sqrt{a^2 + b^2 + 2ab \cos 2\alpha}$.

5.150. основи трапеції рівні 20 і 10 см, а висота – 8 см. Знайти радіус описаного кола.

Відповідь: $17\sqrt{89}/16$ см.

5.151. основи трапеції рівні 20 і 10 см. У трапецію також можна вписати коло. Знайти радіус кола, описаного навколо трапеції.

Відповідь: $15\sqrt{34}/8$ см.

5.152. різниця довжин основ трапеції дорівнює 16 см, а бічна сторона – 17 см. У трапецію також можна вписати коло. Знайти радіус кола, описаного навколо трапеції.

Відповідь: $17\sqrt{514}/30$ см.

5.153. різниця довжин основ трапеції дорівнює 12 см. У трапецію також вписано коло радіуса 4 см. Знайти радіус кола, описаного навколо трапеції.

Відповідь: $17\sqrt{514}/30$ см.

5.154. сума довжин основ трапеції дорівнює 10 см. У трапецію також вписано коло радіуса 2 см. Знайти радіус кола, описаного навколо трапеції.

Відповідь: $5\sqrt{41}/8$ см.

5.155. основа трапеції утворює з бічною стороною кут $\pi/4$, а з діагоналлю – кут $\pi/6$. Знайти відношення площі трапеції до площі описаного круга.

Відповідь: $\frac{\sqrt{3}}{2\pi}$.

Група Б

5.156. Середня лінія трапеції дорівнює 10 см і ділить площу трапеції у відношенні 3:5. Знайти основи трапеції.

Відповідь: 15 і 5 см.

5.157. Довжини основ трапеції a і b . Знайти довжину відрізка, що з'єднає бічні сторони трапеції паралельно основам і ділить площу трапеції навпіл.

Відповідь: $\sqrt{\frac{a^2 + b^2}{2}}$.

5.158. Бічні сторони трапеції p і q ($p < q$), більша основа a . Кути при більшій основі відносяться як 2:1. Знайти меншу основу.

Відповідь: $(p^2 + ap - q^2)/p$.

5.159. У трапеції довжини діагоналей рівні 3 і 5, а довжина відрізка, що з'єднує середини основ, дорівнює 2. Знайти площу трапеції.

Відповідь: 6 кв. од.

5.160. Пряма, паралельна основам заданої прямокутної трапеції, розбиває її на дві трапеції, у кожному з яких можна вписати коло. Знайти основи заданої трапеції, якщо її бічні сторони c і d ($c > d$).

Відповідь: $\frac{1}{2}(c + \sqrt{c^2 - d^2})$, $\frac{1}{2}(c - \sqrt{c^2 - d^2})$.

5.161. Основи трапеції a і b . Знайти довжину відрізка, що з'єднує бічні сторони трапеції і проходить через точку перетину її діагоналей паралельно основам.

Відповідь: $\frac{2ab}{a+b}$.

5.162. Сторони паралелограма рівні 3 і 4. Із середини більшої сторони паралельну сторону видно під кутом 45° . Знайти площу паралелограма.

Відповідь: $S = 5$ кв. од.

5.163. В ромб вписано коло. В утворений криволінійний трикутник (з гострим кутом) знову вписано коло. Знайти його радіус, якщо висота ромба дорівнює h , а гострий кут дорівнює α .

Відповідь: $\frac{h}{2} \operatorname{tg}^2 \frac{\pi - \alpha}{4}$.

5.164. У чотирикутник $ABCD$ можна вписати і навколо нього можна описати коло. Діагоналі цього чотирикутника взаємно перпендикулярні. Знайти його площу, якщо радіус описаного кола дорівнює R і $AB = 2BC$.

Відповідь: $8R^2/5$.

5.165. Два кола мають зовнішній дотик у точці A . Знайти радіуси кіл, якщо хорди, що з'єднують точку A і точки дотику кіл із спільною зовнішньою дотичною, рівні 6 і 8 см.

Відповідь: $15/4$ і $20/3$ см.

5.166. Два кола, радіуси яких R і r ($r < R < 2r$), мають внутрішній дотик. Знайти радіус третього кола, що дотикається перших двох кіл і їхнього спільного діаметра.

Відповідь: $4Rr \frac{R-r}{(R+r)^2}$.

5.167. Два кола радіусів R і r знаходяться в положенні зовнішнього дотику. До цих кіл проведено спільну зовнішню дотичну і в утворений при цьому криволінійний трикутник вписано коло. Знайти його радіус.

Відповідь: $\frac{Rr}{(\sqrt{R} + \sqrt{r})^2}$.

•

5.168. Площа рівнобедреного трикутника дорівнює 8 кв. од., а висота, проведена до бічної сторони, дорівнює h . Знайти сторону основи.

Відповідь: $a = \frac{2}{h} \sqrt{128 \pm 8\sqrt{256 - h^4}}$ при $h \in (0; 4]$.

5.169. Радіус вписаного в рівнобедрений трикутник кола 4, а висота, проведена до бічної сторони – h . Знайти сторони трикутника.

Відповідь: $a = 8\sqrt{\frac{h}{16-h}}$, $b = \frac{32}{h-8}\sqrt{\frac{h}{16-h}}$ при $h \in (8; 16)$.

5.170. У рівнобедреному трикутнику h – висота, проведена до бічної сторони, і r – радіус вписаного кола. Знайти кути трикутника.

Відповідь: $\beta = 2\arctg \sqrt{\frac{4r-h}{h}}$, $\alpha = \pi - 4\arctg \sqrt{\frac{4r-h}{h}}$ при $2r < h < 4r$.

5.171. Периметр прямокутного трикутника дорівнює 6, а радіус вписаного кола – r . Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{4} + \arccos \frac{3+r}{\sqrt{2(3-r)}}$, $\frac{\pi}{4} - \arccos \frac{3+r}{\sqrt{2(3-r)}}$ при $r \in (0; 3(3-2\sqrt{2})]$.

5.172. У прямокутному трикутнику висота, проведена до гіпотенузи, дорівнює 2, а периметр – P . Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{4} + \arccos \frac{4+P}{\sqrt{2}P}$, $\frac{\pi}{4} - \arccos \frac{4+P}{\sqrt{2}P}$ при $P \geq 4(\sqrt{2}+1)$.

5.173. У прямокутному трикутнику c – гіпотенуза і P – периметр. Знайти гострі кути трикутника.

Відповідь: $\frac{\pi}{4} + \arccos \frac{P-c}{\sqrt{2}c}$, $\frac{\pi}{4} - \arccos \frac{P-c}{\sqrt{2}c}$ при $2c < P \leq c(\sqrt{2}+1)$.

5.2. Стереометрія

Група А

У задачах **5.174** – **5.203** використовуються наступні позначення параметрів правильної трикутної піраміди: a – сторона основи, b – бічне ребро, H – висота піраміди, l – апофема, α – плоский кут при вершині піраміди, β – кут нахилу бічного ребра до площини основи, γ – двогранний кут при ребрі основи, φ – двогранний кут при бічному ребрі, $S_{\text{біч}}$ – бічна поверхня піраміди, S_n – повна поверхня піраміди, V – об'єм піраміди, R_k – радіус описаної кулі, r_k – радіус вписаної кулі.

В правильній трикутній піраміді (задачі **5.174** – **5.203**) задано:

5.174. b, l . Знайти V . Відповідь: $V = \frac{1}{3}(b^2 - l^2)\sqrt{4l^2 - b^2}$.

5.175. b, H . Знайти $S_{\text{біч}}, S_n$. Відповідь: $S_{\text{біч}} = \frac{3\sqrt{3}}{4}\sqrt{(b^2 - H^2)(3H^2 + b^2)}$,

$S_n = \frac{3\sqrt{3}}{4}\sqrt{b^2 - H^2}(\sqrt{b^2 - H^2} + \sqrt{3H^2 + b^2})$.